

Казки про мудрість

Як Іван ошукав корчмарів

Як Іван ошукав корчмарів Був один чоловік, звали його Іваном. Мав жінку і дітей, але ніяк не міг прогодувати їх, хоч трудився, як той віл. Усе руки в мозолях були. Працював то в одного корчмаря, до в другого. А ті все його обманювали, споювали. Ніколи не платили те, що він заробив. Довго думав, як вибратися із злиднів. Раз каже він своїй жінці:

— Знаєш що, Марійко, треба якось діточки наші годувати.

— Та, Іване, як будемо годувати, коли ми бідні?

— Піду ще в третє село і наймуся на службу до якогось багатого корчмаря.

Треба сказати, що раніше лише в корчмарів та попа можна було бідному чоловікові щось заробити. Пішов Іван до багача, заробив якісь грейцари і вертається додому. По дорозі він завернув у корчму, заплатив корчмареві гроші і сказав, що прийде під вечір, бо зараз поспішає додому. Вечором повернувся Іван до корчми. А там сільські багатії-корчмарі гуляють. Іван замовляє випивку, закуску і всіх пригощає.

— Іване, звідки ти маєш гроші? — цікавляться корчмарі.

— Не ваше діло. Дай, корчмарю, ще пити, їсти. Корчмарі п'ють, гуляють, а Іван платить. А в Івана була цурава клібаня на голові, що дірка дірку доганяла.

Іван каже продавцеві:

— Пане корчмарю!

— Я тебе слухаю, Іване.

Іван імівся правою рукою за клібаню, обернув її з переду назад і каже:

— Пане корчмарю, заплачено?

— Так, Іване. Заплачено.

А корчмарі один на другого позирають: як заплачено, коли він не платив, лиш клібаню повернув на голові. Старший із них мовив:

— Іване, продай ту клібаню.

— Ні за які гроші.

— Іване, що хочеш за клібаню?

— Якщо хочете, мірку грошей дайте золотих. Корчмарі пошепталися один з одним, розбіглися по домах, зібрали гроші, принесли в корчму.

— Іване, дай клібаню, візьми гроші.

— Беріть.

Корчмарі взяли клібаню, а Іван гроші. Пішов Іван додому. Жінка говорить йому:

— Де ти був, Іване?

— Ей, жінко, де я був. Бери гроші та дітей годуй. Пішла жінка у шинк, набрала хліба, муки, ковбаси, пукру. Як прийшла додому, сіла файно з чоловіком, дітьми, і почали гоститися. А корчмарі далі собі п'ють, гуляють і горя не знають. Настав час, що треба розходитися по домах.

Корчмар говорить:

— Хлопці, платити!

— Зараз будемо!

Старший узяв клібаню на голову, повернув у другий бік:

— Пане корчмарю, заплачено?

— Ні, та коли ж ти платив? Другий говорить:

— Ти не вмєш. Дай сюди! Узяв другий багатій клібаню на голову, повернув і каже:

— Пане корчмарю, заплачено? А пан корчмар відтяг руку і швак того поза вухо:

— Коли ж ти платив?

Багачі почали сваритися, що капелюх не дійсний. Заплатили корчмареві гроші і йдуть Івана бити. Іван увидів, що біда, дав зробити деревище (труну) і наказав жінці:

— Я лягаю в труну, нібито я вмер. А ти як увидиш, що йдуть корчмарі, попали свічки, ставай біля труни, ламай руки, заводь плач і приговорюй, який Іван був добрий і чесний, та вмер. Хто буде діточки годувати? Але слухай уважно, що я наказую. Он там у кутку палиця стоїть. Як прийдуть корчмарі і як ти наплачешся наді мною, тоді скажи: «Ой, я згадала. Говорив мені Іван, що як умре, то щоб я взяла ту палицю, вдарила його, і він оживе».

Приходять корчмарі. Іван мертвий коло стола лежить, а жінка плаче, діти плачуть, що нянька не є. Свічки горять, такий крик, плач у хижі, що хоч тікай. Корчмарі зайшли.

— Добрий день! Що у вас, жінко, сталося?

— Іван умер. Такий добрий та чесний чоловік був і вмер.

— Та коли він умер? Що йому було?

— Та я, людкове, добре не знаю. Прийшов із корчми і вмер.

Та й давай знову плакати. Корчмарі переговорюють її, щоб не плакала. Жінка перестала плакати і каже:

— Пробачте, людкове. Я згадала, що мені Іван наказував, коли ще живий був. Він мені говорив, що коли хто вмере, то щоб я взяла ось цю палицю, вдарила нею мертвого, і той оживе.

Взяла жінка палицю, вдарила нею Івана, і той розкрив очі. Далі піднявся, сів і каже:

— Добрий день, панове! Як я довго спав.

— Добрий день, Іване! Якби не твоя жінка, ти би спав навіки.

— Що ти, жінко, зі мною зробила, аби я встав?

— А ти, Іване, забув, що мені наказував, що та палиця врятує чоловіка від смерті або, хто дуже тяжко хворий, то може повернути йому здоров'я.

А в той час якраз прийшла звістка від царя, що в нього дочка дуже хвора і хто її вилікує, тому півцарства дає. Як то вчули корчмарі, почали радитися, що ось Іван умер, а жінка палицею збудила. Видно, що то не проста палиця, а чарівна. Кажуть, що треба купити ту палицю і будуть багаті.

— Іване, продай нам ту палицю.

— Ні за які гроші.

— Що хочеш, то тобі дамо.

— Дайте мішок золота.

Корчмарі погодилися. Дали йому мішок золота, а палицю забрали та ще й подякували Іванові. Але тут же почали битися, бо кожен хотів мати в своїх руках палицю. Якось заспокоїлися і стали просити Івана, щоб показав їм до царя дорогу навпростець, щоб швидше добратися. Ідуть вони, ідуть. Застала їх ніч у лісі. Далі йти не видно було. Вирішили заночувати на поляні. Та ніхто не хотів лягати скраю, боялися вовків. Усі хотіли бути всередині. Стали просити Івана, щоб розсудив їх. Іван знайшов мурашник і велів їм лягати головами до мурашника, і тоді ніхто не буде скраю. Коли лягали, потривожили мурашок. Ті почали рухатися, лізти і кусати їх. Почали кричати.

— Іване, нас щось кусає.

— Не кричіть, мовчіть і не рухайтесь, бо почують вовки і від вас лиш чоботи залишаться.

Корчмарі мовчать та лиш тихенько руками чухають ті місця, де їх мурашки покусали. Майже ніхто не спав. І як почало світати, повставали і рушили далі в дорогу. Іван вивів їх із лісу й повернувся додому. А корчмарі відправилися до царя лікувати його доньку. Прийшли під царські ворота, сказали, хто вони такі, і їх пропустили. Зайшли в царський палац.

— Пресвітлий царю, ми лікарі. Через пару хвилин ваша донька буде здорова,— мовив один із корчмарів.— Тільки просимо залишити нас самих біля принцеси. Цар радо прийняв їх, завів до принцеси. Старший корчмар узяв палицю й почав лікувати. Ударив раз — принцеса застогнала, ударив другий, третій раз — вона зовсім замовкла. Не встає. Один корчмар говорить:

— Ти не вмієш. Дай сюди палицю!

Почав другий палицею бити царську дочку. Але вона не встає. Цар і придворні відкрили двері — а принцеса забита. Цар видить таке діло і закриває «лікарів» у темницю, де вони понесли велику кару. Тим часом корчмарі повідомили своїх братів, що Іван обманув їх, продав їм фальшиву палицю. Як довідались про це, пішли мстити Іванові за ту палицю. Іван видить, що біда, зробив собі візок, витяг на гору, сів собі та й везеться. А як возик розігнався з гори, то й рівною дорогою котився десь кілометр. Корчмарі на те дивилися та й думають собі, який Іван возик має мудрий, що сам їде. Почали радитися, як би той возик і собі дістати. Зупинили Івана й кажуть:

— Іване, продай нам возик.

— Немає тих грошей, щоб я продав. Мій возик сам їде, без коней і волів.

Корчмарі як наперли на Івана:

— Лиш ти, Іване, продай. Скільки хочеш, дамо тобі за нього.

— Ну, гаразд. Дайте два мішки золота і беріть собі. Корчмарі погодилися й дали Іванові два мішки золота за візок. Іван говорить їм:

— Я вам возик продав, а тепер підете зі мною, і той возик повезе вас аж до моря на відпочинок, на золоті піски.

Іван той возик потягнув близько до моря. А напроти моря стояла велика гора. Іван витяг той візок на гору і каже:

— Сідайте!

Корчмарі такі раді, що вже до моря їдуть, на золоті піски. Як вони посідали, Іван друлив возик униз по горі. Візок покотився з корчмарями просто в море, де вони й потопилися.

Так Іван позбувся сільських багатіїв. А золото, що він дістав від них, роздав бідним людям і собі залишив. І більше ні він, ні його діти не голодували.